

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos
Kauno regiono aplinkos apsaugos departamento
direktorius 2011 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 1-38

ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PLANINIŲ IR NEPLANINIŲ PATIKRINIMŲ, VYKDANT APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĘ KONTROLĘ, TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, vykdančių aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Kauno regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – Departamentas) planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašo (toliau – Patikrinimų planas) sudarymo kriterijus, neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus ir tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijus, vykdomų ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę, informacijos apie atliekamus patikrinimus pateikimo reikalavimus.

2. Ūkio subjektų veiklos planiniai ir neplaniniai patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu (Žin., 1999, Nr. 60-1945; 2006, Nr. 77-2975), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymu (Žin. 2002, Nr. 72-3017), Europos Parlamento ir Tarybos 2001 m. balandžio 4 d. rekomendacija 2001/331/EB (OL 2001 L 118, p. 41), nustatančią minimalius aplinkosauginių tikrinimų valstybėse narėse kriterijus, kitais norminiais teisės aktais, reglamentuojančiais aplinkos apsaugą ir šiomis Taisyklėmis. Patikrinimai planuojami ir atliekami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatyme nurodytais ūkio subjektų veiklos priežiūros principais.

3. Ūkio subjektų veiklos planinių patikrinimų pirminis tikslas – teisės aktų nustatyta tvarka gautos informacijos apie ūkio subjekto veiklą vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas.

4. Ūkio subjektų veiklos planinis patikrinimas gali apimti ūkio subjekto visą veiklą arba jos dalį.

5. Departamentas ūkio subjektų veiklos patikrinimus vykdo Departamento nuostatuose nustatytoje veiklos teritorijoje. Ūkio subjekto veiklos planinius ir neplaninius patikrinimus atlieka Departamento aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai. Planiniai patikrinimai atliekami pagal patikrinimų planą, patvirtintą šių Taisyklių 16 punkte nustatyta tvarka, neplaniniai – pagal sprendimą, priimtą šių Taisyklių 28 ir 29 punktuose nustatyta tvarka.

6. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas negali atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimo, jeigu jis turi asmeninį suinteresuotumą, t.y.:

6.1. yra susijęs artimos giminystės arba svainystės ryšiais su tikrinamo ūkio subjekto savininku ir/arba vadovu;

6.2. yra buvęs tikrinamo ūkio subjekto darbuotojas ir nuo darbo santykių pasibaigimo yra praėję mažiau kaip vieneri metai;

6.3. yra tikrinamo ūkio subjekto akcininkas;

6.4. yra veikiamas kitų aplinkybių, galinčių turėti įtakos patikrinimo objektyvumui.

7. Jeigu paaiškėja šių Taisyklių 6 punkte nurodytos aplinkybės, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas privalo nedelsdamas raštu informuoti Departamento direktorių ar jo įgaliotą asmenį. Sprendimą dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno nušalinimo nuo ūkio subjekto veiklos patikrinimo priima Departamento direktorius ar jo įgaliotasis asmuo.

8. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Ūkio subjektų veiklos kontrolė – Departamento veikla, skirta teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams, kontroliuoti, kaip ūkio subjektai laikosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose

nustatytų reikalavimų, kontroliuoti, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti kitas priemones, užtikrinančias tinkamą teisės aktų reikalavimų laikymąsi ir mažinančias galimų pažeidimų skaičių.

Kitos vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme (Žin., 1992, Nr. 5-75) ir kituose teisės aktuose.

II. PATIKRINIMŲ PLANO SUDARYMAS

9. Patikrinimų planas sudaromas vieneriems metams, atsižvelgus į:

9.1. tikrintinų ūkio subjektų atrankos kriterijus, nurodytus šių Taisyklių 10 punkte;

9.2. Departamento nustatytus ūkio subjektų kontrolinės veiklos prioritetus, nustatytus metiniame veiklos plane;

9.3. Departamento turimus žmogiškuosius ir materialinius išteklius aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti.

10. Tikrintinų ūkio subjektų atrankos kriterijai:

10.1. galimas naudojamų medžiagų ar išmetamų į aplinką teršalų neigiamas poveikis aplinkai;

10.2. naudojamų ir/ar tvarkomų pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų kiekis;

10.3. išmetamų į aplinką teršalų pavojingumas ir/ar kiekis;

10.4. ankstesnių patikrinimų metu buvo nustatyti pažeidimai, kuriais buvo padaryta žala aplinkai;

10.5. pasikartojantys ir pasitvirtinę fizinių ar juridinių asmenų, viešojo administravimo subjektų skundai ar pranešimai dėl aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų;

10.6. įvykusios avarijos ir aplinkos teršimo atvejai praeityje;

10.7. ūkinė veikla vykdoma saugomoje teritorijoje;

10.8. gretimų teritorijų naudojimo paskirtis ar pobūdis (urbanizuotos teritorijos, saugomos teritorijos);

10.9. valstybinio, savivaldybių, ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenys;

10.10. įdiegtos EMAS ar kitos aplinkosaugos vadybos sistemos;

10.11. eksploatuojami aplinkosauginiu požiūriu pavojingi objektai (nustatyti aplinkos ministro įsakymu).

11. Patikrinimų planas sudaromas pagal šių Taisyklių 1 priede pateiktą formą. Patikrinimų plane nurodoma:

11.1. patikrinimų plano patvirtinimo data;

11.2. tikrinamo ūkio subjekto pavadinimas, kodas, adresas, teisinė forma, ūkinės veiklos sritis;

11.3. numatytas patikrinimo terminas ketvirčio tikslumu;

11.4. numatyta patikrinimo trukmė darbo dienomis;

11.5. patikrinimo pobūdis;

11.6. Departamento struktūrinio padalinio pavadinimas, atsakingo už patikrinimo atlikimą aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno vardas ir pavardė;

11.7. kiti kontrolę atliekantys subjektai (jei atliekamas bendras patikrinimas).

12. Planiniai patikrinimai atliekami ne dažniau kaip 2 kartus per kalendorinius metus.

13. Jei Lietuvos Respublikos įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, Europos Sąjungos teisės aktai numato konkretų tam tikros veiklos patikrinimų dažnumą, vadovaujama šiais teisės aktais.

14. Po leidimo/licencijos išdavimo šešis mėnesius neatliekami planiniai ūkio subjektų leidime/licencijoje reglamentuotos veiklos patikrinimai, išskyrus atvejus, kai leidimas/licencija ūkio subjektui išduotas be patikrinimo. Ši nuostata netaikoma, jeigu Departamento veiklos tikslams pasiekti būtini dažni planiniai patikrinimai, grindžiami potencialia pažeidimų rizika.

15. Departamento direktorius įsakymu paskiria atsakingus asmenis už patikrinimų plano ar jo pakeitimų parengimą. Sudarant Patikrinimų planą, vadovaujasi Viešojo administravimo

įstatyme įtvirtintais minimalios ir proporcingos priežiūros naštos bei nediskriminavimo principais, šio Reikalavimų aprašo nuostatomis.

16. Patikrinimų planas tvirtinamas Departamento direktoriaus, jo įgalioto asmens sprendimu. Patikrinimų planas gali būti pakeistas Departamento direktoriaus, jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu.

17. Patvirtintas ar pakeistas Patikrinimų planas skelbiamas per 3 darbo dienas Departamento interneto svetainėje.

18. Departamentas Patikrinimų planą privalo suderinti su Aplinkos priežiūros grupės, sudarytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“ (Žin., 2010, 53-2613), institucijų vadovais užtikrinant veiksmų koordinavimą, institucinių pajėgumų racionalų naudojimą bei naštos verslui mažinimą.

III. PLANINIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO TVARKA

19. Ūkio subjektų veiklos planinius patikrinimus atlieka aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai pagal patvirtintą Patikrinimų planą.

20. Ne vėliau kaip 2 darbo dienos iki bendro planinio patikrinimo pradžios, jį atliksiantys pareigūnai privalo suderinti bendro patikrinimo metu numatomus veiksmus ir tikrintinas konkrečias ūkio subjekto veiklos sritis, įrenginius, dokumentus ir pan.

21. Ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų iki planinio patikrinimo pradžios Departamento struktūrinis padalinys privalo raštu arba elektroniniu būdu informuoti ūkio subjektą apie numatomą vykdyti patikrinimą, nurodyti atliekamo patikrinimo pagrindą, terminą, dalyką ir preliminarų dokumentų, kuriuos reikės pateikti patikrinimo metu, sąrašą.

22. Departamentas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka jiems suteiktiems įgaliojimams įgyvendinti keičiasi tarpusavyje su kitais priežiūrą atliekančiais subjektais būtinais dokumentais ir kita informacija, kuriuos jiems yra pateikę ūkio subjektai.

23. Planinio patikrinimo ilgiausia trukmė – 10 darbo dienų nuo patikrinimo pradžios, kai aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas prisistato tikrinamo ūkio subjekto atstovui. Departamento direktoriaus, jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu planinio patikrinimo trukmė gali būti pratęsta, bet ne daugiau kaip iki 20 darbo dienų. Patikrinimas laikomas baigtu, kai surašomas ir tinkamai įforminamas patikrinimo aktas.

24. Šio įsakymo 23 punkte nurodyti patikrinimo terminai negalioja aplinkosauginių mokesčių planiniams patikrinimams. Aplinkosauginių mokesčių patikrinimų trukmę reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. 63-2243), šio įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai.

25. Pirmaisiais metais po ūkio subjekto veiklos pradžios šiam subjektui už atliekamo pirmojo planinio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus negali būti taikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu (sustabdomos ar naikinamos veiklos licencijos, leidimai, stabdoma ūkinė veikla). Ūkio subjekto veiklos pradžia laikoma jo steigimo dokumentų (pakeistų steigimo dokumentų) įregistravimo juridinių asmenų registre data. Jeigu tokiai veiklai reikia gauti leidimą ar/ir licenciją, ūkio subjekto veiklos pradžia laikoma leidimo ar/ir licencijos išdavimo data. Nustačius teisės aktų reikalavimų nesilaikymo, netinkamo taikymo faktą, ūkio subjektui Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo (Žin., 2002, Nr. 72-3017) nustatyta tvarka duodamas privalomasis nurodymas nustatant protingą terminą pažeidimams ištaisyti.

26. Šio Reikalavimų aprašo 25 punkte nustatyta išlyga netaikyti poveikio priemonių ir nustatyti terminą pažeidimams ištaisyti netaikoma, jeigu poveikio priemonės yra būtinos ir neišvengiamos siekiant užkirsti kelią žalos visuomenei ar kitų asmenų interesams arba aplinkai atsiradimui. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytais atvejais priemonės yra būtinos ir neišvengiamos. Priemonės, ribojančios ūkio subjekto veiklą, turi būti proporcingos padarytos žalos dydžiui.

IV. NEPLANINIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO TVARKA

27. Ūkio subjektų veiklos neplaninis patikrinimas atliekamas vadovaujantis Departamento direktoriaus 2011 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. V-23, kuris įforminamas pavedimu pagal Taisyklių 2 priede pateiktą formą. Pavedimą pasirašyti įgalioti Departamento Kauno miesto agentūros vedėjas, Kauno rajono agentūros vedėjas, Kaišiadorių rajono agentūros vedėjas, Kėdainių rajono agentūros vedėjas, Jonavos rajono agentūros vedėjas, Raseinių rajono agentūros vedėjas, Jurbarko rajono agentūros vedėjas, Miškų kontrolės skyriaus vedėjas, Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos viršininkas. Pavedimai registruojami „Neplaninių patikrinimų registre“. Toks patikrinimas atliekamas esant vienam ar keliems pagrindams:

27.1. gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą ar kitos valstybės kompetentingos (toliau – Institucija) prašymą;

27.2. turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų apie galimą ūkio subjekto veiką, kuri gali prieštarauti teisės aktams ar neatitikti teisės aktų reikalavimų;

27.3. siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ūkio subjekto veiklos ankstesnio patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai;

27.4. jeigu neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą nustato įstatymas ar Vyriausybės priimtas teisės aktas.

28. Ūkio subjekto veiklos neplaninis patikrinimas pagal gautą anoniminių skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo atliekamas kontrolę atliekančio subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu.

29. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas, pradėdamas ūkio subjekto neplaninį patikrinimą, pateikia tikrinamam ūkio subjektui teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinto sprendimo atlikti neplaninį patikrinimą kopiją. Neplaninio patikrinimo trukmei taikomi Taisyklių 23 ir 24 punktuose nurodyti reikalavimai.

30. Esant šių Taisyklių 27.1 punkte nurodytam pagrindui, Departamento direktorius ar jo įgaliotas asmuo gali priimti sprendimą neatlikti neplaninio patikrinimo, jeigu kompetentingas viešojo administravimo subjektas ar kita valstybės kompetentinga Institucija prašyme nepateikė naujų faktinių duomenų apie ūkio subjekto veiklos daromą poveikį aplinkai ar galimus aplinkos apsaugos teisės aktų pažeidimus. Apie sprendimą neatlikti neplaninio patikrinimo pranešama Institucijai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo ar prašymo gavimo dienos.

V. ŪKIO SUBJEKTO VEIKLOS PATIKRINIMO REZULTATŲ ĮFORMINIMAS IR DOKUMENTACIJOS TVARKYMAS

31. Ūkio subjekto veiklos planinio ir neplaninio patikrinimo rezultatai įforminami Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme ir/ar kituose teisės aktuose nustatyta tvarka. Už tinkamą planinio ir neplaninio patikrinimo atlikimą ir rezultatų įforminimą atsako tikrinimą atlikę ir dokumentus surašę aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai.

32. Departamento direktorius turi užtikrinti, kad struktūriniuose padaliniuose būtų sudaromi visų jų kontroliuojamų ūkio subjektų sąrašai, sudaromos ir tvarkomos dokumentų bylos pagal kontrolę atliekančio subjekto dokumentacijos planą. Rekomenduojama kiekvienam tikrinamam ūkio subjektui sudaryti atskirą dokumentų bylą.

33. Į bylas dedami šių dokumentų originalai arba jų kopijos:

33.1. ūkinės veiklos objekto eksploatavimui išduotas leidimas, įskaitant monitoringo programą, EMAS, ISO 14001 pažymėjimų kopijos bei ataskaitos kontrolę atliekančiam subjektui;

33.2. patikrinimų aktai, raštai, pranešimai, skundai;

33.3. ūkio subjektui siūstos pastabos, duoti privalomieji nurodymai, nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose kopijos;

33.4. tyrimų arba aplinkos apsaugos ataskaitos, apžvalgos;

33.5. informacija apie praeityje įvykusius incidentus ir pažeidimus aplinkos apsaugos srityje, padarytos žalos aplinkai atvejus;

33.6. kita informacija.

VI. REIKALAVIMAI INFORMACIJOS APIE ATLIEKAMUS ŪKIO SUBJEKTO VEIKLOS PATIKRINIMUS PATEIKIMUI

34. Informacija apie atliekamą patikrinimą visuomenės informavimo priemonėms, kitiems su patikrinimu nesusijusiems asmenims neteikiama tol, kol patikrinimas nėra baigtas, išskyrus atvejus, kai Departamentas gali teikti informaciją apie atliekamo patikrinimo faktą, kai tai daroma ne kontrolę atliekančio subjekto iniciatyva.

35. Pasibaigus kalendoriniams metams, Departamentas rengia ir aplinkos ministrui ar jo įgaliotam asmeniui teikia metines vykdytos veiklos ataskaitas, kuriose pateikiama informacija, nurodyta Viešojo administravimo įstatymo 36⁷ straipsnio 2 dalyje.

36. Departamentas, nelaukdamas ataskaitinio laikotarpio pabaigos, teikia Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui ar jo įgaliotam asmeniui informaciją, susijusią su ūkio subjektų kontrole, kai kyla abejonių dėl teisės aktų reikalavimų pagrįstumo.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

37. Departamentas bendradarbiauja su ūkio subjektais, konsultuoja ūkio subjektus Departamento kompetencijos klausimais ir atlieka kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės pažeidimams, o poveikio priemonės (administracinės nuobaudas, įstatymų nustatytais atvejais medžiagos perdavimą teisėsaugos institucijoms spręsti klausimą dėl kaltų asmenų patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, ekonomines baudas, aplinkai kenksmingos veiklos sustabdymą, gamtos išteklių naudojimo leidimų arba taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų panaikinimą, kitas įstatymų nustatytas teisinio poveikio priemones) taiko kaip paskutinę (*ultima ratio*) priemonę. Metodinės pagalbos principas netaikomas ūkio subjektų veiklos patikrinimų metu, jeigu jo taikymas trukdo siekti ūkio subjektų veiklos kontrolės tikslų, susijusių su teisės aktų reikalavimų laikymosi kontrole, laikytis specialiuosiuose kontrole reglamentuojančiuose įstatymuose ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtintų atitinkamai kontrolei keliamų reikalavimų.

38. Departamentas, atsižvelgęs į patikrinimo rezultatus ar nustatęs teisės aktų pažeidimus, ūkio subjektams taiko poveikio priemones įstatymų ir jų įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

39. Departamentas negali reikalauti ūkio subjekto pateikti konkrečios prašomos formos duomenų ar dokumentų, jeigu jų rengimas nenumatytas teisės aktuose, tam reikėtų sukurti dokumentus ar informacijos rinkmenas ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis.

40. Ūkio subjektas šio ar kitų įstatymų nustatyta tvarka gali skusti Departamento ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno motyvuotą sprendimą atlikti neplaninį patikrinimą Viešojo administravimo įstatymo, Administracinių bylų teisenos įstatymo ir kitų įstatymų nustatyta tvarka. Departamento ar aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno motyvuoto sprendimo atlikti neplaninį patikrinimą apskundimas nesustabdo patikrinimo atlikimo.

41. Departamento ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo kriterijais negali būti paskirtų nuobaudų skaičius, baudų dydis ar kiti su sankcijų ūkio subjektams taikymu susiję rodikliai.